

‘... เพราะฉะนั้นความดีใจเสียใจนี้ร้ายนัก
ไม่ใช่ร้ายแต่เมื่อเวลาปฏิบัติธรรมะ เห็นธรรมะอย่างนั้นะ
ถึงเวลาเราดื่ง อยู่ ใจความดีใจเสียใจนี้แหละ
ตอกชกใจล่ะ กินยาตาย ผูกคอตาย โดดน้ำตายล่ะ
ดีใจเสียใจนี้จะมันเต็มขีดเต็มส่วนของมันเข้า บังคับอย่างนี้ ...’

รวมพระธรรมเทศนา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

กัณฑ์ที่ ๔๔ สติปัฏฐานสูตร

๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ หน)

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหฺรติฯ อาตปฺปี สมฺปชาโน สติมา
วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหฺรติฯ อาตปฺปี สมฺปชาโน
สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหฺรติฯ อาตปฺปี
สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ ฆมฺเภสุ ฆมฺมานุปสฺสี วิหฺรติฯ
อาตปฺปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสนฺติฯ

ที.ม.(บาลี) ๑๐/๙๐/๑๑๒

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงธรรมิกถา แก่ด้วยเรื่องธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย
เป็นธรรมที่แน่แท้ในพระพุทธศาสนา จะแสดงตามคลองธรรมของสติปัฏฐานสูตร ที่
สมเด็จพระผู้มีพระภาคทรงแสดงไว้เป็นหลักเป็นประธาน มหาสติปัฏฐานสูตรนั้นเป็น
โพธิปักขิยธรรม เป็นไปในเรื่องฝ่ายเครื่องตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าพระองค์เหมือนกัน
หมดปรากฏดังนี้ เหตุนั้น ตามวาระพระบาลีแห่งมหาสติปัฏฐานสูตร ที่ได้ยกขึ้นไว้
เบื้องต้นว่า

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหฺรติ อาตปฺปี สมฺปชาโน สติมา
วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ ว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ผู้ศึกษาพระธรรมวินัยของ
พระตถาคตเจ้านี้ กาเย กายานุปสฺสี เห็นกายในกายเนื่องๆ อยู่ อาตปฺปี มีความ
เพียรเป็นเครื่องเผายังกิเลสให้เร่าร้อน สมฺปชาโน รู้สีกตัวพร้อมอยู่เสมอ สติมา
มีสติไม่เผลอ วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌา โทมนสฺสํ พึงกำจัดความดีใจเสียใจในโลกเสีย
ให้พินาศ

เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหฺรติ อาตปฺปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย
โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ เห็นเวทนาในเวทนาเนื่องๆ อยู่ มีความเพียรเป็นเครื่อง

เผายังกิเลสให้เราร้อน มีความรู้สึกตัวพร้อมอยู่เสมอ มีสติไม่เผลอ พึงกำจัดอภิชฌา โทมนัสในโลกเสียให้พินาศ

จิตเต จิตฺตานุปสฺสี วิหริติ อาตปปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฌาโทมนสฺส เห็นจิตในจิตเนื่องๆ อยู่ มีความเพียรเป็นเครื่องเผายังกิเลสให้เราร้อน มีความรู้สึกตัวพร้อมอยู่เสมอ มีสติไม่เผลอ พึงกำจัดอภิชฌาโทมนัสในโลกเสียให้พินาศ

ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหริติ อาตปปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฌาโทมนสฺส เห็นธรรมในธรรมเนื่องๆ อยู่ มีความเพียรเป็นเครื่องเผายังกิเลสให้เราร้อน มีความรู้สึกตัวพร้อมอยู่เสมอ มีสติไม่เผลอ พึงกำจัดความเพ่งอยากได้ความเสียใจในโลกเสีย นี่เป็นเนื้อความของวาระพระบาลี ในมหาสติปัฏฐานสูตรแสดงหลักไว้ตามจริงดังนี้ รับรองหมดทั้งประเทศไทยว่าเป็นข้อที่ถูกต้องแน่นอนแล้ว ต่อแต่นี้จะอธิบายขยายความเป็นลำดับไป

พิจารณาจะแสดงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย นี่เป็นข้อที่ลึกซึ้ง ของยาก ใต้ไม่ยาก แต่ว่าไม่ง่าย ไม่ยากแก่บุคคลที่ทำได้ ไม่ง่ายสำหรับบุคคลที่ทำได้ ตำราได้กล่าวไว้ว่า เห็นกายในกายเนื่องๆ อยู่ เห็นเวทนาในเวทนาเนื่องๆ อยู่ เห็นจิตในจิตเนื่องๆ อยู่ เห็นธรรมในธรรมเนื่องๆ อยู่ ๔ ข้อ

เห็นกายในกายนะเห็นอย่างไร บัดนี้กายมนุษย์ที่ปรากฏอยู่ นั่งเทศน์อยู่นี้ นั่งฟังเทศน์อยู่นี้ นี่กายมนุษย์แท้ๆ แต่ว่ากายมนุษย์นี้แหละเวลานอนหลับ ผันไปก็ได้ พอฝันออกไปอีกกายหนึ่งเขาเรียกว่ากายมนุษย์ละเอียด นี่รู้จักกันทุกคนเชียวกายนี้ เพราะเคยนอนฝันทุกคน รูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไร เป็นเหมือนมนุษย์คนนี้แหละ คนที่ฝันนี้แหละ นุ่งห่มอย่างไร อาภักปิริยาเป็นอย่างไร สูงต่ำอย่างไร ข้าวของเป็นอย่างไรก็ปรากฏเป็นอย่างนั้น ก็ปรากฏเป็นคนนี้แหละ แบบเดียวกันทีเดียว คนเดียวกันก็ว่าได้ แต่ว่าเป็นคนละคน เขาเรียกว่ากายมนุษย์ละเอียด เวลานอนหลับสนิทถูกส่วนเข้าแล้วก็ฝันออกไป ออกไปอีกคนหนึ่ง ก็เป็นกายมนุษย์คนนี้แหละ รูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างนี้แหละ ถึงได้ชื่อว่าเป็นกายมนุษย์ละเอียด กายมนุษย์คนที่ฝันออกไปนั้นแหละ เขาเรียกว่ากายมนุษย์ในกายมนุษย์ นี่แหละกายในกายแหละ เห็นจริงๆ อย่างนี้ ไม่ใช่เห็นตามเหลวไหล เห็นอย่างนี้ก็หลักเป็นพยานได้ทุกคน เพราะเคยนอนฝันทุกคน นี่เห็นในกายเห็นอย่างนี้นะ เมื่อเห็นกายในกายอย่างนี้แล้ว

เห็นเวทนาในเวทนาละ ก็ตัวมนุษย์คนนี้มีเวทนาอย่างไรบ้าง สุข ทุกข์ ไม่สุข ไม่ทุกข์ ดีใจ เสียใจ เวทนาเป็นอย่างนั้นมีใช่หรือ ก็ส่วนกายที่ผ่นออกไปนั้นก็มีสุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์ ดีใจ เสียใจ เหมือนกันแบบเดียวกันกับกายมนุษย์คนนี้แหละ ไม่ต่างอะไรกันเลย

จิตละ เห็นจิตในจิต ก็แบบเดียวกันกับเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิตนี้ ต้องกล่าว เห็นนะ ไม่ใช่กล่าว รู้นะ เห็นจิตในจิต ดวงจิตของมนุษย์นี้เท่าดวงตาข้างนอก อยู่ในเบาะน้ำเลี้ยงหัวใจ ตำรับตำรากล่าวไว้ว่า

หทยคุหา จิตตํ อสรีริ จิตตํ เนื้อหัวใจเป็นที่อยู่ แล้วก็กล่าวไว้อีกหลายนัย ปกติมนโ ใจเป็นปรกติ ภาวคจิตตํ ใจเป็นภวังคจิต ตํ ภาวคจิตตํ อันว่าภวังคจิต นั้น ปสนุหนํ อุทกํ วีย จิตเป็นดังว่าน้ำ จิตนั้นแหละเป็นภวังคจิต เวลาตกภวังค์ แล้วใสเหมือนกับน้ำที่ใส จิตดวงนั้นแหละเป็นจิตของมนุษย์ ที่ต้องมีปรากฏว่าจิตในจิต นั้นแหละอีกดวงหนึ่ง คือจิตของกายมนุษย์ละเอียดที่ผ่นออกไปนั้นเรียกว่าจิตในจิต

ธรรมในธรรม เห็นธรรมในธรรมเนื่องๆ เป็นไฉนเล่า ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ มีอยู่ในศูนย์กลางกายมนุษย์ ขนาดเท่าฟองไข่แดงของไก่ ติดอยู่ในกลางกายมนุษย์ นี่เห็นธรรมในธรรมแหละ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดมีอยู่ ไม่เท่าฟองไข่แดงของไก่ ๒ เท่าฟองไข่แดงของไก่ อยู่ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดนี้แหละ ๒ เท่าฟองไข่แดงของไก่นั้นเป็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด นั้นอีกดวงหนึ่ง นั้นเห็นอย่างนี้ เห็น หรือ รู้ละ รู้กับเห็นมันต่างกันนะ เห็น อย่างหนึ่ง รู้ อย่างหนึ่งนะ ไม่ใช่เอารูกับเห็นมาปนกันไม่ได้

กายเย กายานุปสุสี เห็นกายในกาย เห็นเหมือนอะไร เห็นเหมือนนอนผ่นอย่างนั้นซี้ เห็นจริงๆ อย่างนั้น ตากายมนุษย์นี้เห็นหรือ ตากายผ่นมันก็เห็นละซี้ จะไปเอา ตากายมนุษย์นี้เห็นได้อย่างไรละ ตากายมนุษย์นี้มันหยาบนี้ อ้ายที่เห็นได้นั้นมันตากายมนุษย์ละเอียดนี้ มันก็เห็นกายได้ๆ อย่างนั้น

เห็นเวทนาในเวทนาเล่า ถ้าว่าเมื่อทำถูกส่วนเข้าเช่นนั้นละก็เห็นเวทนาจริงๆ สุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์ ดีใจ เสียใจ เวทนา ๓ หรือ เวทนา ๕ เห็นจริงๆ เป็นดวง เป็นดวงใส เป็นเวทนา เวทนาแท้ๆ สุขก็ดวงใส ทุกข์ก็ดวงขุ่นดวงขุ่น ไม่สุขไม่ทุกข์ก็ ดวงปานกลาง เห็นชัดๆ เป็นดวงขนาดไหน ถ้าเต็มส่วนมันเข้าก็เท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์นั้น ดวงเวทนามขนาดนั้น ถาลดส่วนลงไปก็โตได้เล็กได้ นั้นเห็นเวทนาใน

เวทนา เห็นอย่างนั้นเขียว เห็นเหมือนนอนฝัน กายละเอียดทีเดียว เห็นเวทนาเป็นดวงทีเดียว แต่ว่าสุขก็อยู่ในสุขของมนุษย์นี้ ทุกข์ก็อยู่ในทุกข์ของมนุษย์นี้ ไม่สุขไม่ทุกข์ก็อยู่ในไม่สุขไม่ทุกข์ของมนุษย์นี้ ดีใจก็อยู่ในดีใจของมนุษย์นี้ เสียใจก็อยู่ในเสียใจของมนุษย์นี้ เขาเรียกว่าเวทนาในเวทนา เป็นดวงพอๆ กันเท่าๆ กัน

เห็นจิตในจิตละ ดวงจิตตามส่วนของมัน ก็เท่าดวงตาตำข้างนอก ถ้าเข้าไปเห็นเข้ารูปนั้นมันขยายส่วน วัดเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เหมือนกัน ดวงจิตก็ขนาดเดียวกัน ไปเห็นจริงๆ เข้าเช่นนั้นขยายส่วนเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ดวงจิตปรากฏอยู่ในดวงจิต กายมนุษย์หยาบนี้แหละ แต่ว่าเป็นดวงจิตของกายมนุษย์ละเอียด อยู่ในกายมนุษย์ละเอียดโน้น แต่ว่าซ่อนอยู่ข้างในนี้แหละ

เห็นธรรมในธรรมละ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ไสบริสุทธิ์ เท้าฟองไข่แดงของไก่ เมื่อไปเห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดเข้าแล้ว ขยายส่วนได้โตได้ขนาดดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เหมือนกัน ขนาดๆ เดียวกัน ขยายส่วนออกไป นั่นได้ชื่อว่าเห็นธรรมในธรรม คือในกายมนุษย์นั่นเอง ในกายมนุษย์ละเอียดนั้น นี่รู้จักชั้นหนึ่งละนะ

ถ้าเห็นเข้าเช่นนี้เราจะทำอะไร ตำรากล่าวไว้ว่า **อาตาปี** เพียรให้กลั่นกล้า อากาญฺหิเตยว เพียรไม่ย่อ ไม่ท้อ ไม่ถอยทีเดียว เป็นเป็นเป็น ตายเป็นตายทีเดียว เรียนกันจริงๆ ต้องใช้ความเพียรประกอบด้วยองค์ ๔ ที่เดียว ประกอบด้วยองค์ ๔ นั้นอะไรบ้าง เนื้อ เลือด กระดูก หนัง เนื้อ เลือด กระดูก หนัง เนื้อเลือดจะแห้งเหือดหมดไปไม่ว่า เหลือแต่กระดูกหนังข้างมัน ไม่ละละ ใจต้องจรดอยู่ที่เดียว ในกายเวทนา จิต ธรรมนั้น ไม่เคลื่อนละ ใจจะต้องจรดอยู่ที่เดียว ไม่ปล่อยกันละ ผันไม่กลับกันละ ผันกันเรื่อย แม้จะกลับมาก็เล็กน้อยละ ผันมันอีก ผันไม่เลิกกันละ ให้ชำนาญทีเดียว นั่งผันนอนผัน นั่งก็ผันได้ นอนก็ผันได้ เดินก็ผันได้ ยืนก็ผันได้ ขี่เหยี่ยวผันได้ทีเดียว นี่เขาเรียกว่า **อาตาปี** เพียรเร่งเข้าอย่างนี้ **สมฺปชาโน สติมา** รู้อยู่เสมอไม่เผลอ เผลอไม่ได้ เผลอหายเสีย ถ้าได้ใหม่ๆ ละ ถ้าเป็นใหม่ๆ เห็นใหม่ๆ เผลอไม่ได้หายเสีย ไม่เผลอกันทีเดียว ไม่วางธุระ เอาใจใส่ ไม่เอาใจไปจรดอื่น จรดอยู่ที่กาย เวทนา จิต ธรรม ในกายนั้นแหละ

จรดอยู่ในกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรม ๔ อย่างนั้นจรดได้หรือ จรดตรงไหนละ ที่จรดเขามี ที่ตั้งของใจเขามี ที่จรดเขามี แต่ว่า ๔ อย่างนั้นจะดูเวลาไรก็เห็นเวลานั้น เหมือนกายมนุษย์นี้ ถ้าว่ามีความเห็นละก็ ก็ให้เห็น

ปรากฏ ที่นี้ไม่มีความเห็นมีแต่ความรู้ กายของตัวเห็นอยู่เสมอ เวทนาของตัวก็รู้สึก อยู่เสมอ จิตของตัวก็รู้สึกอยู่เสมอ จะคิดอะไร ธรรมของตัวก็รู้อยู่เสมอ ความดีชั่ว ความดีของตัว ไม่มีดีไม่มีชั่ว ไม่เจือปน มนุษย์รู้ได้เท่านี้

ส่วนกายมนุษย์ละเอียด เห็น! เห็นปรากฏ เมื่อเห็นปรากฏดังนี้ละก็ นี่แหละ ความจริงในพระพุทธศาสนา รู้จักเท่านี้แหละ แล้วก็เมื่อรู้จักเท่านี้ละก็ อย่างรู้จักว่าแต่ เพียงกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรมแต่เพียงเท่านั้นนะ ยังมีอีก หลายชั้น นับชั้นไม่ถ้วน นี่ชั้นหนึ่งละนะ เข้าไปอีกชั้นหนึ่ง กายในกายนั้น เขาเรียกว่า ผันในผันวังไงละ ผันในผัน ไ้กายที่ผันวังไปทำการงานเหนื่อยเข้า ไปแสดงผันวังเติม เกมของการผันวังเข้า เหนื่อยเข้าไปนอนหลับเข้า แล้วหลับผันวังเข้าอีกนะ

ไ้กายผันวังผันวังเข้าอีก นี่เขาเรียกว่าผันวังในผันวัง ผันวังในผันวังเป็นยังไงละ ก็ออกไป อีกกายหนึ่งละสิ ออกไปอีกกายก็เป็นกายทิพย์ อันนี้เป็นกายทิพย์ นี่ ออกไปอีกกายเป็น กายทิพย์ กายทิพย์ก็เห็นได้อีกนั่นแหละ เหมือนกับกายมนุษย์ที่ผันวังนั่นแหละ แบบ เดียวกัน ไม่เปลี่ยนไม่แปลงอะไรกัน หน้าตา เอากระจกคันฉ่องมาส่องเงาหน้า ส่อง เงาหน้าละก็เอามาเทียบกันดู จำได้ทีเดียว นี่คนเดียวกันไม่ใช่แยกกัน นี่กายคนเดียวกัน เมื่อรู้จักเช่นนั้นแล้ว เห็นกายในกายที่ ๓ เข้าไปแล้ว ไม่ใช่ที่ ๒ แล้ว

เวทนาในเวทนามก็แบบเดียวกัน เห็นอย่างเดียวกัน เวทนาตั้งอยู่ตรงไหน ถ้า เขาถามว่าเวทนาตั้งอยู่ตรงไหนที่เห็นนะ อยู่กลางกาย กายที่ผันวังในผันวังนั่นแหละ กาย ที่ ๓ นั่นแหละ อยู่กลางกายนั่นแหละเวทนา

จิตในจิต จิตก็อยู่ในกลางเวทนานั่นแหละ

ธรรมในธรรมก็อยู่กลางจิตนั่นแหละ ธรรมในธรรมนะ ไม่ใช่อยู่ที่ไหนหรอก เป็น ดวง เท้าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ บริสุทธีสนิทเท่าๆกัน นี่เหมือนผันวังในผันวัง ตัวจริงอย่าง นี้ ไม่ใช่คลาดเคลื่อน

ที่วัดปากน้ำดำเนินปฏิบัตินะ ไม่ได้เอาเรื่องอื่นมาเหลวไหล ค้นเข้าไปถึงตัวจริง ในตัวอย่างนี้ นี่ก็เป็น ๓ กายละนะ เข้าไป ๓ กายแล้ว กายผันวังในผันวังนั่นแล้ว ได้เท่านี้ ก็พอแล้วนี่ ได้เท่านี้ก็พอเอาเป็นตัวอย่างได้แล้ว ที่นี้ก็เดินไปในแคว้นตำราโน้นะ อย่า ถอยหลังก็แล้วกัน มันจะมีก็ร้อยกายพันกายก็ไปเถอะ กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรม เข้าไปอย่างนี้แหละ ไม่คลาดเคลื่อนทีเดียว แต่ว่าที่จะเข้าไป รูปนี้ละ แสดงไว้เมื่อวันพระแล้ว แสดงไว้แล้ว ตั้งแต่เอากายนมรรคมาโน้น ยังค้างอยู่

กายในกาย ยังไม่อธิบายให้กว้างออกไป ทีนี้จะอธิบายให้กว้างออกไปว่า ได้ความอย่างนี้ กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรม อย่างนี้แหละ นี่เป็นกายที่ ๓

กายที่ ๔ กายทิพย์นะผืนอีก ผืนในผืนเข้าไปอีก เป็น ๓ ชั้น ๓ ผืนแล้วแบบเดียวกัน พอเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม แบบเดียวกัน แบบเดียวกันนั้นแหละ แล้วกายทิพย์ละเอียดนั้นแหละผืนเข้าไปในผืนเข้าไปอีก เป็น ๔ ผืน ๔ ชั้นเข้าไป ก็เห็นกาย เวทนา จิต ธรรมอีก ก็มีความเพียรไปอีก อย่าเผลอ ไม่ได้นะ เพียรไว้มีสติไว้เสมอ ไม่เผลอ เพียรไว้มีสติไว้เสมอ นำอภิขมาโทมนัสในโลกเสีย อย่าให้ความดีใจเสียใจแลบเข้าไปได้นะ ถ้าความดีใจเสียใจแลบเข้าไปได้ละก็ เดียวก็ต้องเลิกผืนละ ต้องตื่นละ ต้องกลับมาแล้ว ผืนไม่ได้เสียแล้ว ความดีใจแลบเข้าไป แลบเข้าไปยังโง่งนะ แลบเข้าไปมันลึกซึ้งละ กำลังผืนๆ อย่างนั้นแหละ ความดีใจ จะให้เป็นอย่างนั้นจะให้เป็นอย่างนี้เข้าไปแต่งแล้ว เสียใจหละ ก็ไม่ได้สมเจตนาที่เสียใจหละ พอดีใจเสียใจแวบเข้าไปก็ขุ่นมัวทีเดียว ประเดี๋ยวก็ต้องถอยออก ต้องผืนไม่ได้ ต้องเลิกผืนกัน

เพราะฉะนั้น ความดีใจเสียใจนี้ร้ายนัก ไม่ใช่ร้ายแต่เมื่อเวลาปฏิบัติธรรมะ เห็นธรรมะอย่างนั้นะ ถึงเวลาเราดีๆ อยู่ ใจความดีใจเสียใจนี้แหละ ตีอกชกใจละ กินยาตาย ผูกคอตาย โดนน้ำตายละ ดีใจเสียใจนี้ละมันเต็มซัดเต็มสวน ของมันเข้า บังคับอย่างนี้ เพราะฉะนั้น ความดีใจเสียใจนี้เป็นมารร้ายทีเดียว ถ้าว่าใครให้เข้าไปอยู่ในใจบ่อยๆละก็หน้าดำคร่ำเครียดสิ ร่างกายไม่สดชื่นสิ ไม่เศร้าหมองไม่ผ่องใสหรอก เพราะอะไร เพราะมันดีใจเสียใจมันบังคับใจ มันเดือดร้อนมันหน้าดำคร่ำเครียดทีเดียว บางคนไม่อ้วนทีเดียว ผอม ผอมกริวทีเดียว ใจนี้มันเอาความดีใจเสียใจหมกอยู่ทุกวันไม่ปล่อยมันออกไป

ถ้าว่าทำใจให้สบายให้ชื่นมีน ให้เย็นนอกเย็นใจสบายใจ จะมันมีสติจนอะไรก็ช่างทำใจเบิกบานไว้ ทำใจสบายไว้ ร่างกายมันก็ชุ่มชื้นสบาย นี่ใจดีใจเสียใจมันฆ่ากายมนุษย์อย่างนี้ กายมนุษย์ละเอียดก็ฆ่า กายทิพย์ก็ฆ่า กายทิพย์ละเอียดก็ฆ่า ฆ่าทั้งนั้นทุกกาย ดีใจเสียใจจะคอยระวังไว้ ท่านถึงได้สอนนักว่ นำความดีใจและเสียใจในโลกเสียให้พินาศ ดีใจเสียใจในโลกเลยนะ ดีใจเสียใจในอภิปรางกาย

โลกนะคือชั้น ๕ ชั้น ๕ นี้แหละ ร่างกายอันนี้แหละคือตัวโลกสำคัญละ เขาเรียกว่าสัตวโลก โอกาสโลก ชั้นขลุโลก สัตวโลก โอกาสโลก ว่างๆ ที่ว่างๆ เหล่านี้ ที่ว่างๆ ทั้งหลาย ดิน น้ำ ไฟ ลม วิญญาณ อากาศ นี่เขาเรียกโอกาสโลก ขลุโลก ที่มันรวมเป็น รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ อันเดียว

ขันธโลก สัตว์โลก ไฉ้ที่อาศัยชั้นนั้นแหละไปเกิดมาเกิด ไฉ้ที่เป็นกายๆ เข้าไปข้างในนี้เป็นสัตว์โลกทั้งนั้น เป็นกายเข้าไปข้างใน เป็นชั้นๆๆๆ เข้าไป สัตว์โลกเป็นชั้นๆ เข้าไป สัตว์โลกทั้งนั้น เมื่อเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรม ของกายมนุษย์ละเอียดแล้ว

กายมนุษย์ละเอียดนี้แหละ ผันในผันเข้าไปอีก เป็นข้อที่ ๔ ออกไปอีกกาย เป็นกาย ที่ ๕ กายรูปพรหม

กายรูปพรหมก็มี กาย เวทนา จิต ธรรมเหมือนกัน ปรากฏดังกล่าวแล้ว ไม่ต้องอธิบาย เวลาจะไม่พอ ย่นย่อพอควรแก่กาลเวลา

กายรูปพรหมนั้นแหละ ผันในผันเข้าไปได้อีกเหมือนกัน ออกไปอีกกาย เป็นกายรูปพรหมละเอียด กาย เวทนา จิต ธรรมอีก แบบเดียวกัน

กายรูปพรหมละเอียดนั้นแหละ ผันเข้าไปได้อีกเหมือนกัน ออกไปอีกกาย เรียกว่ากายอรุปรหม มีกาย เวทนา จิต ธรรม แบบเดียวกัน

กายอรุปรหมนั้นละผันออกไปอีกได้เหมือนกัน ออกไปอีกกายเรียกว่ากายอรุปรหมละเอียด มีกาย เวทนา จิต ธรรม แบบเดียวกัน

กายอรุปรหมละเอียดนั้นแหละ ผันได้อีกเหมือนกัน ออกไปอีกกาย เรียกว่ากายธรรม

กายธรรมก็ อันนี้ประกอบด้วย มีกาย เวทนา จิต ธรรม เหมือนกัน กาย ก็คือ ธรรมกาย เวทนา ก็เวทนาของธรรมกายนั้นแหละ จิต ก็จิตของธรรมกายนั้น ธรรม ก็เป็นธรรมของธรรมกายนั้น ขยายส่วนแล้ว ดวงใหญ่ วัดผ่าเส้นศูนย์กลางเท่าหน้าตัก ธรรมกาย ธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมนั้น นั้นดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย เท่าหน้าตักธรรมกาย

ธรรมกายนั้นแหละผันได้อีกเหมือนกัน ออกไปอีกกาย เรียกว่ากายธรรมละเอียดใหญ่ออกไป หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูม ไสหนักขึ้นไป มี กาย เวทนา จิต ธรรม เหมือนกัน

ธรรมกายละเอียดนั้นแหละผันได้อีกเหมือนกัน ออกไปอีกกาย มีกายพระโสดา เป็นกายพระโสดา หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูม ไสหนักขึ้นไป

กายพระโสดานั้นแหละพอประกอบธาตุธรรมถูกส่วนเข้า ออกไปอีกกาย แบบ ผันนั้นแหละ ออกไปอีกกาย เป็นกายพระโสดาละเอียด หน้าตัก ๑๐ วา สูง ๑๐ วา มี กาย เวทนา จิต ธรรม เหมือนกัน

ธรรมกายละเอียดของพระโสดานั้นแหละ ผันเข้าไปได้อีกเหมือนกัน ออกไปอีกกาย เรียกว่ากายพระสกิทาคา หน้าตัก ๑๐ วา สูง ๑๐ วา เกตุดอกบัวตูม ไสหนักขึ้นไป มีกาย เวทนา จิต ธรรม แบบเดียวกัน มีกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรม แบบเดียวกัน

กายธรรมพระสกิทาคาละก็ผันเข้าไปอีก ออกไปอีกกายหนึ่ง เป็นกายพระสกิทาคาละเอียด หน้าตัก ๑๕ วา สูง ๑๕ วา มีกาย เวทนา จิต ธรรม แบบเดียวกัน กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรม แบบเดียวกัน

กายธรรมพระสกิทาคาละเอียดผันไปอีกเหมือนกัน ออกไปอีกกาย เป็นกายพระอนาคา หน้าตัก ๑๕ วา สูง ๑๕ วา

ธรรมกายพระอนาคาผันได้อีกเหมือนกัน ออกไปอีกกาย เรียกว่ากายพระอนาคาละเอียด หน้าตัก ๒๐ วา สูง ๒๐ วา

ธรรมกายพระอนาคาละเอียดนั้นแหละ ผันไปอีกเหมือนกัน ออกไปอีกกาย เรียกว่ากายพระอรหัต หน้าตัก ๒๐ วา สูง ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูม ไสหนักขึ้นไป

ธรรมกายพระอรหัตนั้นแหละผันได้อีกเหมือนกัน ออกไปอีกกาย เรียกว่ากายพระอรหัตละเอียด ไหญ่หนักขึ้นไป มี กาย เวทนา จิต ธรรม แบบเดียวกัน ผันออกไปอย่างนี้แหละ

มีกายพระอรหัต พระอรหัตละเอียด มีกายพระอรหัตพระอรหัตละเอียดๆ นับอสงไขยไม่ถ้วน ผันออกไปอย่างนี้แหละ หมดกายพระอรหัตมีกายพระพุทเจ้าอีกก็ได้ กายในกาย กายในกายๆๆๆ มันอย่างนี้แหละ

ผู้เทศน์นี้ได้ทำวิชชาที่ ๒๓ ปี วันออกพรรษานี้ก็ ๓ เดือนเต็มละ ยังไม่หมดกายละเอียดเหล่านี้เลย ไม่ได้ถอยกลับเลย ยังไม่หมดกายละเอียดเหล่านี้เลย ยังไม่ถึงที่สุด ไปทูลถามพระพุทธเจ้าองค์เก่าองค์แก่ที่เข้านิโรธเข้านิพพาน นิพพานไปแล้ว ถอยเข้าไปหากายละเอียดนี้ละ ไปถึงมั่งแล้วรียัง แล้วไม่มีใครรู้เลยว่าไปถึงหรือไม่มีใครไปถึง เอาละชักราวนี้ นี่ศาสนา ตัวจริงของกายมนุษย์เป็นอย่างนี้ เมื่อเป็นพระอรหันต์ขึ้นก็ต้องไปตรวจของตัว เข้านิพพานแล้วต้องไปตรวจของตัว เมื่อเป็นพระพุทธเจ้าขึ้นแล้ว เข้านิพพานก็ต้องไปตรวจกายของตัวอย่างนี้แหละ ว่าที่สุดอยู่ที่ไหน ต้องไปที่สุดให้ได้ ไปบอกที่สุดให้ได้ นี่ความจริงเป็นอย่างนี้

เมื่อรู้จักความจริงอย่างนี้แล้วละก็ อย่าไหลล่อ อย่าเลอะเทอะ ที่อื่นไม่ใช่ของตัว ให้เอาใจจรตจ้อยู่ในของตัวอย่าถอยกลับ ให้เข้าไปถึงกายที่สุดให้ได้ ว่ากายที่สุดของตัวอยู่ที่ไหน

เมื่อไปถึงที่สุดของตัวได้ละ คราวนี้ตัวก็รักษาตัวได้ ไม่มีใครมาเป็นอิสระ ไม่มีใครมาบังคับบัญชา ถ้าว่ายังไม่ถึงที่สุดของตัวแล้วละก็อย่าหมายเลย เขาจะต้องบังคับบัญชาแก่ทำเดี๋ยวเท่านั้นแหละ แกจะต้องเป็นบ่าวเป็นทาสเขา เวลานี้พญามารเขาบังคับ ใช้เป็นบ่าวเป็นทาส ให้ทำอะไรทำได้ ให้ดำ ให้ตี ให้ชก ให้ฆ่า ให้ฟันกันได้ มารบังคับ บังคับได้อย่างนี้นะ ให้เป็นบ่าวเป็นทาสเขา ให้เลวทรามต่ำช้า ให้เป็นคนจนอนาถา ติดขัดทุกสิ่งทุกอย่าง เครื่องกินเครื่องใช้ขาดตกบกพร่อง เครื่องกินเครื่องใช้มากมีมูลมอมองเครื่องใช้เครื่องสอยก็มี ทำได้ มารเขาทำได้ บังคับได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ เพราะตัวไม่เป็นอิสระในตัว เพราะตัวไม่เป็นใหญ่ในตัว เพราะตัวไม่รู้จักที่สุดของตัว

นี่ มนุษย์โง่ขนาดนี้เห็นไหมละ ไม่ใช่มนุษย์โง่เท่านั้น พระพุทธเจ้าพระอรหันต์ท่านก็ไปยังไม่ถึงที่สุดเหมือนกัน ถ้าใครไปยังไม่ถึงที่สุดก็ยังไม่ฉลาดเต็มที่ ต่อเมื่อใดไปถึงที่สุดกายของตัวไม่มีสุดต่อไปแล้ว นั่น ฉลาดเต็มที่แล้ว ตัวของตัวเองเป็นที่พึ่งแก่ตัวได้แล้ว นี่เป็นข้อสำคัญอย่างนั้นะ

นี่เจอพุทธศาสนานี้แหละ เป้าหมายใจดำ อย่าไปทำแง่อื่น อย่าไปหลงเล่อ อย่าไปหลงเลอะเทอะไหลเล่อ เอ้า! ต่างว่ามีครอบครัวละ แล้วได้อะไรบ้างละ ลูกคนหนึ่งแล้วเอามาทำไมละ เอามาเลี้ยง ได้ ๑๐ คนเอ้า เอ้าไว้เลี้ยงไปยังไงก็เลี้ยงไป บ่นโอดแล้วพอได้ ๑๐ คน เอ้าได้ ๕๐ คน เอ้า! เอาละสิคราวนี้ลงเปะปะละสิ เอ้าอยากได้ลูกใช้ไหมละ ไม่จริง เหลว โกงตัวเอง โกงตัวเอง พาให้เลอะเลือนชะ ไม่เข้าไปค้นกายของตัวให้ถึงที่สุด ไม่ให้ตรวจตัวถึงที่สุด เป็นมนุษย์กับเขาทั้งที่ เพราะเชื่อกิเลสเหลวไหล เหล่านี้แหละพาให้เลอะเลือน จะครองเรือนไปสักกี่ร้อยปีก็ครองไปเกิด งานเรื่องของคนอื่นเขาทั้งนั้น เรื่องของพญามารทั้งนั้น ไม่ใช่เรื่องของตัว ไม่ใช่งานของตัว ไปทำงานให้พญามารเขาทั้งวันทั้งคืน เอาเรื่องอะไรไม่ได้

เพราะอะไรละ เพราะไม่รู้อิโหนิเห็น เกิดมาพบอย่างไงก็ไปอย่างนั้นแหละ เพราะไม่ได้ฟังธรรมพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ นี่ไม่ได้ฝึกใจในธรรมพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ไม่ได้ฟังธรรมของสัตบุรุษ ไม่ได้ฝึกฝนใจของสัตบุรุษ ความเห็นก็ผิดเหลวไหลไปดังนี้ เมื่อรู้จักหลักอันนี้แล้ว นี่แหละ เป็นความจริงทางพระพุทธศาสนาตัวจริงทีเดียว นี่เป็นข้อที่ลึกซึ้ง

ให้หนึ่งไว้ในใจว่าต่อไปนี้ไป เราจะต้องเข้าถึงที่สุด เข้าไปในกายที่สุดของเราให้ได้เป็นกายๆ เข้าไป เมื่อเป็นกายๆ เข้าไปแล้ว ถ้าว่าทำเป็นแล้วไม่ใช่เดินทำนั้นะ เดินในไส้ทั้งนั้น เดินในไส้ทั้งนั้น ไส้เห็น ไส้จำ ไส้คิด ไส้รู้ ในกำเนิดของดวงธรรมที่ทำ

ให้เป็นสวดหยาบสวดละเอียด เกา ขุด ชัน ตอน ภาค ปิด เดินไ้ทั้งนั้น เดินไ้ไม่ใช่เดิน
ทำอื่น เดินในกลางดวงปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา เดินไปในกลางดวงศีล สมาริ ปัญญา
วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ นั้นเป็นทางเดินของพุทธเจ้าพระอรหันต์ เดินไปในไ้ ไม่ใช่เดิน
ไปในไ้เพียงเท่านั้น ในกลางว่างของดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล สมาริ
ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ว่างในว่างเข้าไป ในเหตุว่าง เหตุเปล่า เหตุดับ
เหตุกลับ เหตุหาย เหตุสูญ เหตุสิ้นเชื้อ ไม่เหลือเศษ หล่อเลี้ยง เป็นอยู่ ปราสาท รสชาติ
ไอ แก๊ส แก๊สกรด หนักเข้าไป เหตุสุด เหตุหมด ในแก๊สกรด หนักเข้าไปอีก ไม่ถอย
กลับ นีบอสงไขยไม่ถ้วน นีบอายุธาตุอายุบาร์มีไม่ถ้วน ไม่มีถอยกลับกัน เดินเข้าไป
อย่างนี้ละ

พระพุทธเจ้าพระอรหันต์นะ ไม่ใช่เดินโลเลเหลวไหลนะ ที่เรากราบเราไหว้เรา
นับถือนะ ท่านวิเศษวิโสอย่างนี้ นี่แหละเป็นผู้วิเศษแท้ๆ นี่แหละเป็นที่พึ่งของสัตว์โลก
แท้ๆ ท่านเป็นผู้รู้จัก เห็นจริง ได้จริง เราจึงเอาเป็นตำรับตำราได้ เมื่อรู้จักหลักธรรมอัน
นี้แล้ว อย่าเข้าใจว่าได้ฟังง่าย ๆ นะ ตั้งแต่เราเกิดมาเป็น ภิกษุ สามเณร อุบาสกอุบาสิกา
อย่างนี้ไม่เคยได้ฟังเลยไม่ใช่หรือ ถ้าไม่เคยได้ฟัง ได้ฟังแล้วจำเอาไว้ ทำให้เป็นเหมือน
อย่างแสดงนี้ทุกสิ่งทุกประการ ไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา

ที่ได้ชี้แจงแสดงมานี้ตามวาระพระบาลี คลืความเป็นสยามภาษาตามมตยาธิบาย
พอสมควรแต่เวลา เอเตน สจฺจวชฺเชน ด้วยอำนาจความสัตย์ที่ได้อ้างธรรมเนียมปฏิบัติ
ตั้งแต่ต้นจนจบอันนี้ สทา โสตุถิ ภวนฺตุ เต ขอความสุขสวัสดิ์จึงบังเกิดมีแต่ท่าน
ทั้งหลายบรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควร
แต่เวลา สมมติว่ายุติธรรมิกถา โดยอรรถนิยามความเพียงเท่านี้

เอวံ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

พระมงคลเทพมุนี พ.ศ.๒๕๐๐

รวมพระธรรมเทศนา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)